

Indult BETSBÖL Szeredán II. Júl. 1787.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nagy Kérdés:

Mint van a' mi F. Monárkhánk, mit tsinálnak Bétsben, Párisban, Londonban, és mind az Aulriai, mind az edgymás üstökébe kapott 7 egyenetlen Tartományú belső nyavallyában finlödő Belgiumban? tudom azt kérdik a' mi érd. Olvasóink a' Magyar Kurirtól, — Mióltától-fogva a' mi F. Monárkhánk a' maga hosszú és fáradságos útazásából szerentséfen meg-érkezett, többnyire az úgy nevezett Augartenben töltvén idejét, egészszén a' múlt szombatig szomorú tekintettel tölti vala napjait; de nem-is tsuda az olyan édes Atyának bánatos ábrázattját szemlélni, kinek tulajdon gyermekei az ő Atyai szíveslégét lábbal tapodni kívánván, ő ellene az Isten és a' természet' törvénye ellen fel-zudúlnak,

közönséges javakat munkálodó tzeljät meg - nem es-
 merik. Mennyi idő, mennyi szorgalmatosság, gond
 és mesterségre nem vala szükség addig, míg ezen ő
 népének közönséges boldogságát munkálodó édes A-
 tyja csak ennyire-is vitte vala a' Státus-épületét, és
 imé midőn mindenek azt gondolnák, hogy kemény
 fundamentom kövek vettettek; a' barány bőr alatt
 farkasi-ragadozás indulatját plántálók által egészfén
 őszve-omlani szemléltetik, a' honnan már most az
 erőszakot gyűlölő édes Atya kéntelenítettik a' maga
 szertetetét hatalma erejével fel-váltani. — A' közön-
 séges hírek szerént mint edgy 25 ezerből álló leg-
 keményebb fegyveres nép, az az 12 Hadi-sergek;
 mellyek között 4 magyar-gyalog és 2 lovas-sergek ta-
 láltatnak, készen vagynak az A. Belgiumba való út-
 zásra; tsak az ő Felsége meg-érkezése napján Páris-
 ba, Londonba és a' zenébenáskodó Státusokhoz kül-
 dött Kurirok' meg-érkezése függelzi-fel mind eddig
 a' dolgot; mivel az erőszakot és vérontást gyűlölő
 Orvos mind addig a' gyengébb gyógyító eszközökkel
 szokta a' maga gondja alá bizott betegeit éltetni, míg
 a' nyavalyák magok keményebb orvoslágokat kívánnak.
 A' 7 edgyesült nyavallyás tagokból álló Hollandia
 közel van ahoz az órához, mellyben edgymástól vagy
 önként el-válnak, vagy el-válatztatnak; noha a' Hely-
 tartó Hertzeg' pártfogoi a' Pruszszus és Angius Kirá-
 lyok, az *Urániai* Hertzegét a' maga hajdani hatalmá-
 ba visszfa-állítani igyekeznek. A' Párisi hírekből
 ú ra erősítettik *Zelándia* Tartományának azon el-tö-
 kellett tzelja, melly szerént a' több tartományoktól
 el-válván, magát önként és végképpen Nagy Britan-
 niának hatalma alá adni kívánnya, és más részről
 Hollandia Tartományja már is Frantzia Országhoz tar-
 tozónak nézetvén, Hertzeg *Liáncourt* már el-is indúlt
 Hol-

Hollándaiba a' kormányozás dolgára. Husz-ezer főből álló Frantzia fereg talpon-áll; kiket hová fog-hívni a' *Mars* postája; tsatára-é, vagy Tartomány foglalni, a' következő időtől függ; azt már tudjuk a' közönséges levelekből, hogy a' Brúszfzeli Kormányozó széktől ugyan ennyi Frantzia népnek által-menetelére engedelem kérettetett vala. — Az A. Belgiumbéliek szomszéd segedelemmel dítsekednek vala; de az újjabb hírek szerént már most itt-is edgyik Tartomány másikkal ellenkezvén, a' meszszebb látó Politikusoknak értelmek szerént, mihelyt a' hírtelen fel-forrott indulatú Brabantziaiaknak vérek habját kihánnya, mihelyt a' másoktól részegittetett köz nép magát ki-alufszja, mingyárt önként le-tsendesednek; sőt az újjabb tudósítások szerént már-is minyájan vékonyabb hangon musikálnak. — Ezen egész história olty mesterséges öszve szótt font nyuge egész Európának, mellyről majd mindenek különböző értelemben vagynak és írnak; 4 hónapok alatt sokról bizonyosok leszünk.

Elegyes Hírek.

A' Párisi tudósítások szerént a' Frantzia Ország Papságnak jövedelme 110 milliomra számláltatik; mellyből már most miólta adó alá vetettek, 16 milliomból álló portziót fizetnek az ország' szükségére. Az alsóbb Papi rend pedig, az ő adósságoknak ki-fizetésére, esztendőnként 7 milliomot fog adni. — A' F. Császár a' maga mostani útazásában edgy igen szép 6 esztendős Cirkaszsziai (Ásiában van) leánykát vett, és Bétsbe hozatván, minden aszszonyi tudományokra előbb meg-taníttatni, annakutánna *Ersébet* Hertzeg Aszszonynak ajándékozni szándékozik. Oh mindenek előtt embert szerető Monárkha! ki a' te leg-meszszebb

fzebb lévő útabban-is nem valamely Birodalomokban ritka állatot, hanem embert vásárlaszsz, és a' vad-embereket szelidited. — Minthogy ő Felsége minden gyűlekezetben csak edgy Templomot kíván fenn tartani, ezfzerént, a' mint mondatik, a' többi valamint a' R. Kathólikusok, úgy a' Proteffánok' Templomai bé-záratnak. Az arany és ezüst edények a' mik lésznek, *Halléba* a' pénzverő házhoz küldetnek. A' jövő tavaszig még fok változásoknak vagyunk eleibe téve, azt írják Insprukból. A. C. 5. Júlii. — A' F. Udvari Magyar Kantzellária a' Magyar Országai Semináriumok előjáróinak meg-parantsolni méltóztatott, hogy a' Semináriumbéli Kis-Papoknak Bétsi Ekklésiái Ujságot tartsanak. Vallyon mit fog erre a' jó P. *Herimolaus* mondani? — Egerben a' múlt hónapnak 16-dikán olly rendkívül való menydörgésekkel és villámásokkal rettentő égi háború, és föld-mindulás vala, mellyhez hasonlóról még ezen rendbéli ember nem emlékezik; ugyan akkor Nagy-Várad körül is olly nagy felhőszakadás vala, hogy edgy fertály ora alatt meg-áradott, és ki-is kapott Körös vize miatt a' Városnak-is némelly útszáin alig lehet vala járnai. A' Pajzákból (Pintze) hordókat és más egyéb eszközöket hozott vala-ki a' viz magával. — Erdélyből Nagy-Szent-Benedekről azt írják: minálunk olly drágaság vagyon, mellyet még soha sem értünk; a' határaink meg-lehetősek, ha csak valami ártalom nem találja; a' szőlő hegyeink pedig ugyan valójában szépek, úgy hogy, ha valami mostohaság nem éri, a' borhoz egész reménységgel vagyunk. — A' Hegyallyáról: „Oda van vízont minden reménységünk a' hegy-allyai jó bor iránt; három esztendőben edgymásután mind kevés mind pedig meg-ihatatlan rosfsz volt a' mi termett-is. E' miatt az itt való szegénység,

mellynek élelme egyedül tsak e' szokott lenni, tsak-
 nem utolsó szűkségre jutott. A' kikeletkor szépen
 kezdett vala mutatni a' szőlő, de az Istennek kertős
 néleti minden reménységüket semmivé tette. Első-
 ben-is az Ilontza nevű kegyes orrú bobár olly hal-
 latlan példájú kárt tett; hogy nem tsak a' homlítani
 hagyott szál vészszökről, de még a' szőlő tövekről-is
 le-emészttette a' jövést terméfestől. Másod ízben most
 8-dik Júniasban olly szörnyű szélvész támadott; hogy
 az amattól meg-maradott, s leg-jobb termő kö-
 vér szőlő vészszöket-is mintedgy le-kaszálta. Síva
 riva horgyák haza a' szegény el-nyomorodott szőlős
 gazdák a' le-romlott jövést a' teheneknek. — Újsá-
 gúl egyebet nem írhatok, hanem hogy itten a' gabo-
 nának ára edgy két héttől fogva ismét nagyon kezdett
 le-szállani, noha a' gyakorta való viz-árakások min-
 denfelő, s nevezetesen itt a' Rába és Rabtza mellyé-
 kénn nagy pulzításokat tettek a' Vetésekben, és nem
 tsak Horvát országból, hanem szomszéd Vas-Várme-
 gyének Tótság nevezetű részéről-is nagy drágaságnak
 híre hallatódik. —

Szathmár. Már 3 esztendőktől fogva exerciro-
 zik a' fellegekkel meg-rakodott mérges levegő a' bü-
 nös föld ellen, és még mindenkor grádisonként fe-
 lyebb hatalmazott az az által esett kártétel; sőt ha
 még leges leg (tzigány superlativus) felsőbb grádits-
 ra lép, következik, hogy özön vízzel seperje-ki
 Szathmár-Németiből a' gonoszt. Most kiváltképpen
 Sz. János nap tájban Németinek a' határát úgy el-
 rontotta, hogy talám 3 afzszony-is (mellytől Isten
 őrizzen meg) fog sütni edgy kementzében. Ennek
 két oka vagyon, edgyiket a' papok tudják, a' másik
 pedig (ki-hólt az okos, a' vén) a' fejetlen lábság.
 Az ártatlan bíró eléggé töri a' fejét a' víznek meg-gá-
 tolá.

tolásában, de nem tökéllétesítették parantsolatya, holon kinek kinek a' maga javára minden nöगतás nélkül kellene, a' mig lehet, elejét venni: akkor Szalad kapával a' töltésnek, mikor már okádja a' Szamos' obli a' vizet, mélynél különbben tseleklzik a' B. Plébánus Úr-is, a' ki nem akkor harangoztat a' felhő ellen, mikor már jelen van a' zápor, hanem előtte, a' felséges rendelések ellen. — O Felsége a' Selyem-bogarak' tényéztetéséről való parantsolatjának híven való tellyesítése bizonyosságra elég legyen ez, első remekül Szathmárról; hogy Fő-Bíró, Cjermák Antal Úr, eper-magot felesen vétetett, hogy osztán kinek kinek belölle gazdálkodhasson, és hogy a' patikárosné Vesmás Györgyné aszszonyom már 25 sing felyem vázsnat szép kotzkáfan meg-szövegett, még pedig a' Szathmári Takáts által; a' takáts-is érdemel valamit, ki még ezt nem próbálta többet; de bezeg ezen aszszonyság, mind férjéről, mind másoktól meg-betsültethetik. — Az élet felől, a' hol viz nem járt, meg-lehetős reménység vagyon, nem különbben a' bor felől; a' Sváb-is bizonyította ezt, ki azt mondja, hogy már van edgy szekér búzája Szathmárra vinni való; de még eddig nem vólt, mig reménység felett nem gyarapodott a' vetés. A' Szilágy-szélien felette nagy szemű jég-esők estek, annyira, hogy minden zöldségeket el patsékoltak. Sváb Orvaság: kenyér kereset: vagyon Bélteken olly' 80 asztendősen Sváb, a' ki már azzal fok péaszt keresett, kivált a' mostani beteges időben, hogy ha valakit meg-tudhat, hogy beteg, hozzá mégyen, és ha három márgást ad nekie, addig imádkozik' érette, hogy meggyógyúl — — van még edgy: Más szegény Svábnak tsikót, 's mit ajándékoznak, hogy háznépéstől mondjon-el edgynehány Mi atyánkat 's a' t. amannak

a' lelkeért; de ez idén nem jól imádkozott, mert két ajándékozott tsikaja döglött meg. —

Sziny. Várallyáról írják: Júniusnak 19-dikén edgy olly 24 óráig szüntelen tartó zápor vala itten, hogy ollyat még soha sem értünk. A' rendkívül való ár-viz miatt a' Szamos, és más patakok' mentén leg-kis-sebb vetés, vagy fű sem maradt. A' forró nyavallya már kezdett szűnni; de csak nem fele ki-hólt általa a' népnek, csak nálunk 300 edgynehány Oláh hólt-meg; mivel ezeket ezen nyavallya mind körül-löttünk, mind *Máramarosban* leg-inkább érdeklette: Magyarok 26-tan estenek-el nállunk benne. Ezen nyavallya sokkal gonoszszabb a' Pestisnél; mert ebben az emberek edgyfzeribe meg-bolondúlnak, minden erejek el-vész, belső részeiket meg-vesztegeti, és vagy kutakba ugordnak, vagy másunnan önként le-szökvén, mindeneket előbb öfzve rantják, és úgy vesznek-el. Ahoz a' ki ebbe elik, az atyafiai sem igen mérnek közel menni; mert azokat-is meg-ölnék. — *Máramarosból* írják, hogy itt majd fele az Oláhok' és Oroszok' kunyhóinak üres, ki-hóltanak belőlök. — N. Bánya körül már most a' vér-has követi a' forró nyavallyát, melly még egézfzen meg-nem szűnt. Ezen forró nyavallyáról méltó azt-is tudni, hogy a' kik ki-gyógyúlnak belőlle, ha az előtt édes attyakat annyokat meg-verték, meg-harapdosták vala-is; semmit nem tudnak felőlle, és 3 hónapig-is jól talpra nem áthatnak utánna. —

Itt is edgy pár szó. A' F. Monárkha a' napokban bizonyos *Infinér-Hadnagynak* valamelly helyes találmányát kívánván mag-jutalmaztatni, 500 forint-ról tizedulát ad néki; de hirtelenségből az 5 után 3 tizedulát találván tenni; a' ki a' pénzt ki-fizette, meg-tudakozá a' Monárkhát, ha vallyon nem tévely-gés-

gésből írt volna-é annyit; mond a' Münárkha: penna hiba; de a' mi edgyfer meg-van írva. írva marad, 's így ízeték-ki az 5000 forintot a' Hadnagynak. Mit nem tesz a' femmi-is, tsak alkalmasoffága legyen! — Sciriában és felső Ausriában rendkívül valók a' hadi kézfűletek; tsak Grétz Városlának 700 katonát kelletik adni, és a' Rékluták egyenesen a' Pattai táborra vitétnék, és felső Ausriából több Regementek indultak ezen Táborba, kik eddig nem valának oda rendelve, és az egész Pattai Lager a' Száva és Dráva vizen indul a' Török szélekre; mert ezeknek nem tsak előre való vígyázás az ő hadi-kézfűletek. — Bétsben már fel-fzóval beszélik, hogy a' Frantzia mind a' Török, mind a' Hollandus és A. Belgik tanács adója, ösztöne és általma. A' F. Tsáfzár ezeknek javakat, és a' tsendességet munkálódni kívánná; de még a' Belgiumbéliék a' 10-dik században élnek, midőn kiki leg-nagyobb kötelességének tartotta a' Barát tsukját egész tífztelettel meg-tsókolni. — Szomorú, de mindeneknek példát adó szükséges tekintet! Midőn ezeket írom, *Légisfeld* és *Ettlinger* a' szégyen köven állanak, tegnap-is állottak, 's holnap-is ott fognak állani; kiknek edgy edgy írott tábla nyakokban. Az első 12 esztendeig hajó-húzni megyen; a' második 2 esztendőig útfzát seper Bétsben.

Sz. S.

Tudósítás. A' F. Rendelések fzerént Izepez Várme-gyében Igló Városlában, azon 2 Kamerális Fő-ház, mellyben eddig a' T. Adminisztráció szokott vala tartozkodni, ezen folyó esztendőben Septembernek 3-dihán kotyavetyére fog-botsáttatni; azért kiknek ezeknek vételekhez kedvek léssen, a' nevezett napon és helyen meg-jelenhetnek. Uj-Lublyón 30. Júnii.

Földessi András, Kamerális Przejcsut.